

AP(e)L la CALM/editorialul ediției

FINITA LA COMMEDIA!

TRENUL DESCENTRALIZĂRII ÎNTÂRZIE ÎN STAȚIA TERMINUS!

EDITORIAL

de Viorel FURDUI, director executiv CALM

"Finita la commedia" este o sintagmă din limba italiană sensul căreia înseamnă – sfârșitul unei farse. Am considerat simbolică această expresie care caracterizează perfect și foarte exact, în opinia noastră, situația actuală din domeniul descentralizării și autonomiei locale, mai ales în contextul finalizării lucrărilor Parlamentului, care așa și nu a reușit să adopte un set întreg de legi extrem de importante pentru derularea procesului de descentralizare. Pe parcursul ultimilor cinci ani s-au făcut multe declarații, s-au asumat angajamente, însă realizări concrete pe această direcție – practic zero. Aici, atenție! – este vorba despre una din prioritățile guvernamentale DE BAZĂ declarate și asumate constant de ultimele 3 guvernări! Cu ce ne-am ales? O prio-

ritate de bază din programul de guvernare foarte tare trâmbitată dar care așa și a rămas uitată și complet nerealizată; o strategie a descentralizării cu un plan de acțiuni care expiră în curând fără ca să înceapă să fie realizate; angajamente și promisiuni punctuale și foarte concrete în fața Consiliului Europei, care au rămas nerespectate; mai multe legi extrem de importante și promise cu atâta ardoare autorităților locale și partenerilor externi de la cele mai înalte tribune – așa și au rămas blocate în Parlament; s-a promis deschidere, înțelegere, comunicare cu APL – în realitate, o comisie paritară nefuncțională care s-a întrunit de câteva ori în 5 ani, o comunicare mai mult formală și lipsa unui dialog instituționalizat real și eficient, iar în consecință - acte unilaterale elaborate/adoptate fără luarea în considerare a opiniei APL etc. Dintr-o prioritate guvernamentală, declarată drept una din principalele, a rămas doar fum și colb. Ce s-a ales din angajamentele și promisiunile față de autoritățile locale în ceea ce privește implementarea strategiei descentralizării, schimbarea situației spre bine în domeniul distribuirii fondurilor publice, achizițiile publice, acordarea statutului de municipii, schimbarea destinației terenurilor agricole, accesul la Curtea Constituțională????

Cu regret, constatăm, că nici actuala clasă politică, în pofida avântului și speranțelor generate odată cu venirea

la putere, așa și nu a înțeles importanța demolării verticalei puterii în această țară și nu a conștientizat locul și rolul vital al descentralizării și autonomiei locale pentru modernizarea și dezvoltarea țării noastre. Când spunem guvernare, ca să fie pe înțelesul tuturor și fără interpretări, avem în vedere toată clasa politică actuală, inclusiv Guvernul, Parlamentul și opoziția parlamentară, luate la un loc și fără a face distincție. Toți au "contribuit" într-o măsură sau alta la tăgădnarea, neimplementarea, neadoptarea, blocarea, desconsiderarea etc. a reformelor reale în domeniul descentralizării. Unii din lipsa viziunii și înțelegerii importanței strategice a acestui domeniu, alții din ambiții și interese de grup/partid. Deja nu contează. Este un fapt deja împlinit și un car cu restanțe care vorbesc de la sine. Constatăm că nici această clasă politică așa și nu a înțeles cauza și motivul de ce marele "reformă" și "realizări" nu ajung la popor; nu a înțeles de ce programele sale guvernamentale "perfecte" și strategiile naționale "importante" elaborate și adoptate de cele mai lucide minți (din țară și mai ales de peste hotarele ei) în ultimii ani (dar și cele care au existat pe parcursul a peste 20 de ani), NU se implementează și s-au transformat în realitate în maculatură pentru a aduna colbul de pe rafturi sau, în cel mai bun caz, vorbe frumoase aruncate în vânt sau ochi pentru partenerii externi ai țării, pentru a mai cerși ceva bani sau chiar de a-i induce

în eroare (doar noi dorim și cerem să fim scoși de sub monitorizarea Consiliului Europei, de exemplu, nu-i așa???)

Din păcate, nici această guvernare așa și nu a înțeles exemplele celor mai fideli susținători ai săi – UE în ansamblu, dar și țări precum România, Polonia, SUA, Suedia, Danemarca, Slovacia, Cehia, Estonia, Letonia, Lituania și multe alte state, care au progresat foarte mult în ultimii ani și au îmbunătățit considerabil viața cetățenilor din comunitățile locale, ANUME datorită faptului că au înțeles la timp că **PRIMUL și CEL MAI IMPORTANT** lucru care trebuie de făcut într-un stat cu un trecut totalitar este să dobori **VERTICALA PUTERII** și să ai **ÎNCREDERE** în propriile comunități locale și **EDILII** lor; să dai puterea și resursele necesare administrației locale de a acționa în interesul celor care i-au mandatat prin vot direct. În acest sens, toate discuțiile care sunt astăzi la modă în Republica Moldova privind lupta cu corupția, justiția la standarde europene, dezvoltare economică, socială etc. sunt în realitate o **FARSĂ și o UTOPIE!** Fără un sistem de administrație publică modern, efectiv și **DESCENTRALIZAT** la maximum posibil, în cadrul căruia este asigurată o autonomie largă a administrației publice locale – **NU** poți avea dezvoltare, bunăstare, justiție, luptă cu corupția etc.

CĂDEREA MONSTRULUI VERTICALEI PUTERII SE AMÂNĂ DIN NOU!

RESTANȚELE guvernării s-au acumulat, iar alegerile parlamentare dau de ja tonul preocupărilor de pe scena politică, însemnând iarăși practic un an de inacțiune pe eșichierul legislativ. Acest fenomen riscă să încetinească schimbările atât de așteptate de către reprezentanții APL, în situația în care multe legi importante, menite să consolideze autonomia locală, rămân la nivel de inițiative! Declarațiile de față au devenit, de multe ori, cuvinte de ordine pentru cei care sunt puși în fruntea țării să-i schimbe viața în bine. Promitem multe, inclusiv în fața europenilor, care ne susțin moral și financiar pe drumul nou ales, dar când este vorba de implementare, apăsăm imediat frâna. Acest scenariu este aplicat ani de-a rândul în ceea ce privește acțiunile întreprinse de actuala guvernare pentru lărgirea autonomiei locale și a competențelor reprezentanților APL. De teama că **VERTICALA PUTERII va fi demolată și nu va mai avea pârghii de influență asupra edililor locali, puterea** centrală trenează conștient adoptarea și implementarea unor decizii, pe care și le-a asumat. Dacă la nivel de inițiative legislative stăm foarte bine, la capitolul lansării REALE a reformei batem pasul pe loc, avem o viteză a melcului sau adoptăm, simultan, tactica struțului și racului.

Dacă e să facem o paralelă cu funicularul de la Râbnita, trebuie să spunem că demolarea sa are o semnificație mult mai simbolică decât pare la prima vedere. În afară de faptul că acest monstru de fier pune în pericol viața oamenilor, era un simbol (fresc, ruginit) al unei realități sovietice de care vrem să ne debarasăm. Câți ani e ne-

FINITA LA COMMEDIA! TRENUL DESCENTRALIZĂRII ÎNTÂRZIE ÎN STAȚIA TERMINUS!

voie să mai treacă ca acest monstru **VERTICALA PUTERII**, un atavism al vremurilor nu demult apuse, să fie det(ri)onat.

O speranță mare pentru administrația publică locală a reprezentat venirea la putere a unei noi guvernări, care a întins zăhărelul și chiar a inclus în programul său de guvernare, ca prioritate, consolidarea autonomiei locale și descentralizarea puterii. Edililor locali li s-a promis că această subordonare excesivă va fi demontată și nu vor mai fi vasali, în situația în care sunt unicii aleși direct de popor. Din păcate, nici până în acest moment **MONSTRUL** nu a căzut, iar guvernarea nu a conștientizat că pe un fundament depășit și putred, totalitar și excesiv de centralizat nu poți să construiești o societate modernă și europeană.

În acest sistem nu poți să răzbați și să rezolvi vreo problemă a comunității locale pe care o reprezintă, dacă nu te "orientezi" la timp și dacă culoarea ochilor (a altor părți ale corpului sau hainei) nu este potrivită cu cea a reprezentanților așa-zisei "elite", care deține unul sau altul minister și care distribuie fondurile publice, în mare parte conform criteriului "**ai NOȘTRI și RESTURILE**". Chiar dacă la formarea acestor fonduri publice au contribuit cu toții, inclusiv sau chiar uneori decisiv - **RESTURILE** (de exemplu, cazul mun. Chișinău).

Din păcate, nici această clasă politică așa și nu a înțeles că prin târăgănarea și blocarea reformelor în domeniul descentralizării și consolidării autonomiei locale, a avut doar de pierdut, și-a tăiat creanga de sub propriile picioare, și-a redus substanțial șansa de a supraviețui, de a ajunge cu adevărat la inimile populației și de a oferi o șansă reală acestei țări la dezvoltare și la viitor!

Așadar, **FINITA LA COMEDIA!** Sperăm că următoarea guvernare va înțelege aceste lucruri și va trece de la vorbe la fapte. La o primă scanare a unor programelor electorale, observăm că deja acest subiect NU prezintă interes. Se vede că au fost realizate/implementate toate cele promise anterior!? Bună treabă!

Exemplul țărilor europene, spre modelul cărora se îndreaptă năzuințele noastre, demonstrează cu lux de amănunte că anume **DESCENTRALIZAREA** reală și o reformă corespunzătoare a administrației publice este fundamentul pe care poate fi clădit un progres real în toate domeniile

restante: justiție, economie, lupta cu corupția etc. Frica puterii centrale de a oferi APL mai multă libertate și putere se vede fără ochiul înarmat în momentul în care anumite proiecte de legi bune sunt puse în sertare.

Așa cum s-a întâmplat cu mult pătimul nou sistem de finanțare, care a fost blocat/amânat, iar autoritățile n-au avut curajul necesar să-l implementeze din 2014. Asta, în timp ce, majoritatea reprezentanților APL în care are loc pilotarea noului sistem, vorbesc despre avantajele evidente ale noii scheme. Astfel, aplicarea acesteia a condus la sporirea veniturilor din taxele și impozitele colectate la nivel local și creșterea gradului de autonomie de care se bucură în utilizarea resurselor provenite din aceste surse, ceea ce le oferă posibilitatea reală să-și dezvolte localitățile. Partenerii europeni au reacționat dur, prin sistarea finanțării, atunci când Guvernul Republicii Moldova a amânat implementarea reformei finanțelor pu-

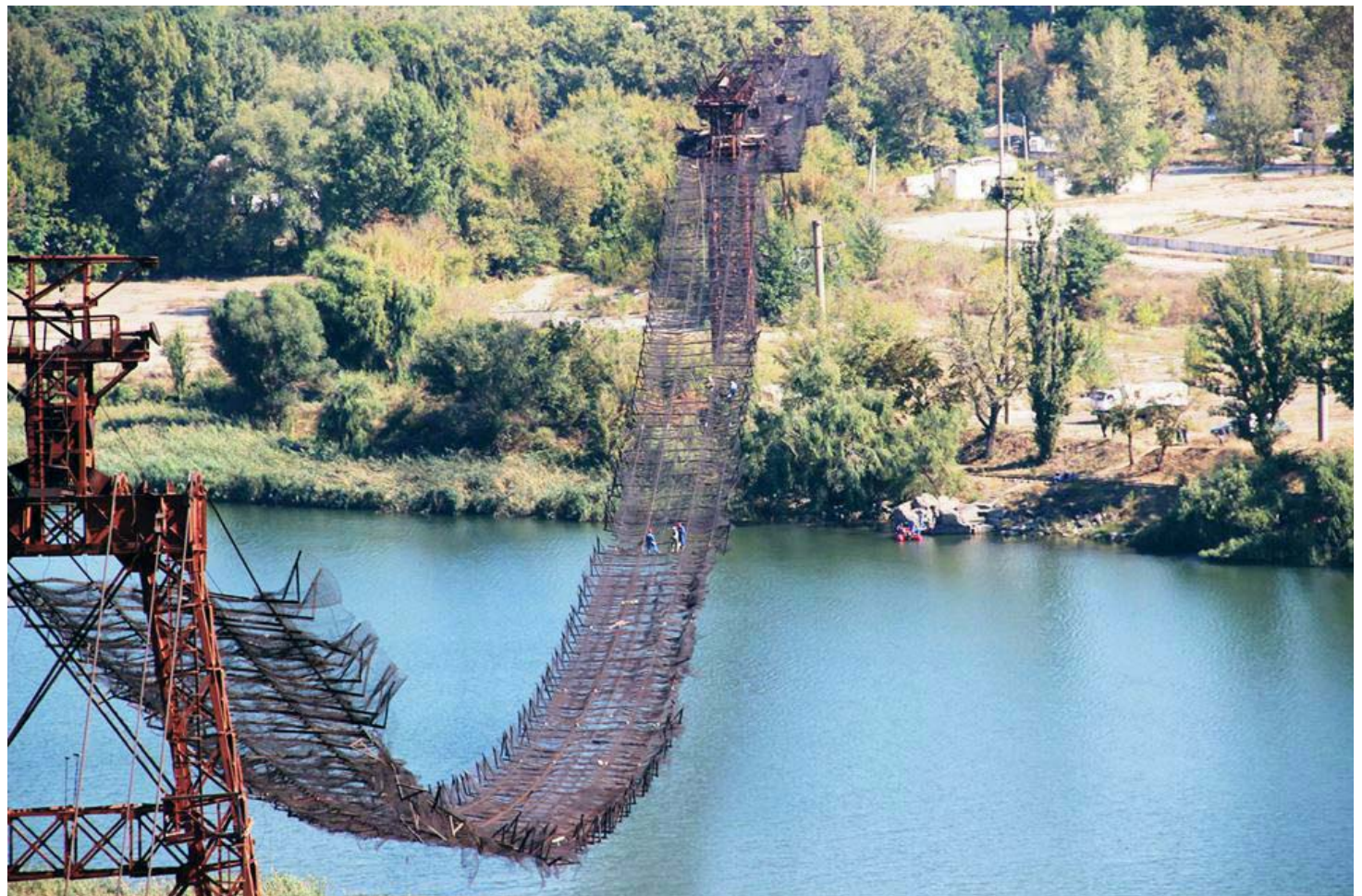
blice locale. Recent, era necesară organizarea unor seminare de instruire în unele localități, în care edilii nu au fost informați despre particularitățile noului sistem de finanțe, iar SUA au refuzat să finanțeze această activitate. Asta, tocmai din cauza neîncrederii bazată pe discrepanța dintre ceea ce se declară și ceea ce se face.

"FALSE START" PENTRU LEGEA NR. 2474!

Pare de neînțeles și amânarea adopției modificărilor la Legea nr. 2474 din 17.02.2012 (inclusiv Achizițiile publice). Acest fapt pune, la fel, în gardă autoritățile locale. După o rundă extinsă și extenuantă de dezbateri asupra conținutului, inclusiv cu experți de peste hotare, după un proces serios de ajustare la principiile Cartei Europene a Autonomiei Locale, după ce Comisia specială pentru descentralizare a Parlamentului Republicii Moldova a pus proiectul de

lege pe masa deputaților, aleșii poporului au decis că adoptarea acestor modificări vitale pentru APL poate să mai aștepte.

Amânarea acordării competenței de a sesiza Curtea Constituțională reduce substanțial autonomia locală, în situația în care unele acte ale Guvernului și Parlamentului, adoptate recent, contrastează mult cu principiile și prevederile programului de guvernare, precum și cu prevederile legale în vigoare la capitolul competențelor exclusive ale APL, raporturile lor cu autoritățile centrale și obligativitatea consultării prealabile etc. Totodată, imposibilitatea edililor de a lua decizii pe cont propriu în domenii sensibile, precum achizițiile publice, terenurile, drumurile, imobilele, sancțiunile etc., limitează drastic libertatea aleșilor locali. Suntem aproape siguri că proiectul de lege va putea fi scos din sertare la lumină abia peste un an, deoarece sesiunea de toamnă este una ultracurtă, iar parlamentarii se avântă în cursa electorală.

Alegeri au mai fost și au trecut, dar oamenii sunt cei care contează în orice circumstanțe. Nimic nu trebuie să ne scoată din trenul în care am urcat împreună ca să ajungem în stația care se numește DESCENTRALIZAREA! Cu toate promisiunile, mai ales preelectorale, primarii au nevoie de legi, resurse, competențe și autoritate, care pot fi obținute numai în cazul în care vom avea un mesaj comun, coerent, principial, incisiv și consecvent!